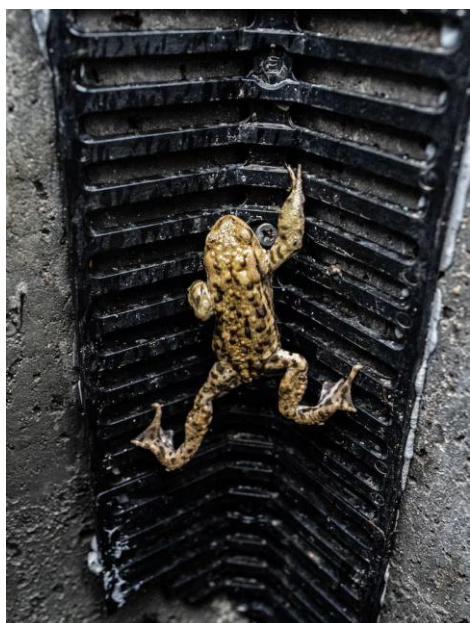

Beste leden,

Binnen onze afdeling is er naast de gebruikelijke Nieuwsbrief behoefte aan een uitgave met actuele, korte berichten over natuur en landschap in de Baronie van Breda. En dat in de ruimste zins des woords. Hieronder het eerste bulletin door Erik van der Hoeven en Wiet Kerkhoven. We zijn benieuwd wat jullie ervan vinden.

Paduitdeput

Jaarlijks verdwijnen in Nederland een half tot een miljoen padden, kikkers en salamanders in straatputten. Een stille ramp: de meeste dieren sterven een langzame dood of spoelen weg in het riool. Daarom is RAVON (kennisorganisatie voor reptielen, salamanders en vissen) samen met IVN en VNC (Vereniging Nederlands Cultuurlandschap) de landelijke campagne 'Pad uit de put!' gestart.

Hoe kunnen de dieren uit de put komen? Er zijn intussen heel praktische trapjes ontwikkeld, zodat de amfibieën kunnen ontsnappen uit het ondergrondse doolhof van straatkolken, meterputten, e.d. In de gemeenten Maastricht, Wageningen en Nijmegen zijn al paddenplannen gerealiseerd. De Amfibieënwerkgroep van de KNNV-afdeling Breda wil een poging wagen om in Breda een 'paddenplan' voor elkaar te krijgen. Wethouder Peter Bakker (o.a. van Natuurontwikkeling) heeft aangegeven naar mogelijkheden te zoeken. Dat kan de gemeente zeker niet alleen. Wellicht kunnen er wat vrijwilligers worden ingezet.

Informatie: <https://paduitdeput.nl>

Paddentrap in een put

Eerste ecoduct Breda gereed

Om natuurgebieden aan weerszijden van de zuidelijke rondweg veilig te verbinden is het oude viaduct van de Ruitersboslaan omgebouwd tot een ecoduct. Het Zaartpark is hierdoor verbonden met de natuur ten zuiden van de rondweg. Nu maar hopen dat o.a. de kleinere zoogdieren als wezels, bevers, egels, dassen, vossen en steenmarters indien nodig zonder problemen de zuidelijke rondweg zullen kunnen passeren. Wellicht zullen amfibieën als padden en salamanders hier ook kunnen passeren. Het zal bijv. met wildcamera's in de gaten worden gehouden.

Ecoduct Breda

Een tweede ecoduct komt eraan! Het tweede ecoduct zal worden gerealiseerd langs de Woestenbergseweg bij Bavel. Het doel is het knelpunt in de ecologische verbindingzone Molenschotse Heide - Princenbosch op te lossen. Een deel van het bestaande viaduct over de A58 zal worden afgeschermd van de rijbaan en geschikt gemaakt worden als ecologische passage. Zowel ten noorden als ten zuiden van de A58 zijn boomkikkers aanwezig en uitwisseling is belangrijk om boomkikkers genetisch sterk te maken en te houden.

Helicopter met Steenmeel

Galderse Heide bestrooid met steenmeel

Op 11 en 12 november jl. vloog er een helikopter over het deel van de Galderse Heide dat eigendom is van de Gemeente Breda. Onder de helikopter hing een bak waaruit een soort poeder viel. Wat was hier aan de hand?

In het kader van het project "Revitalisering Galderse Heide" moet de bodemkwaliteit verbeteren. Een beproefde methode is het aanbrengen van steenmeel. Steenmeel is fijngemalen gesteente dat wordt gebruikt als bodemverbeteraar en langzaam werkende meststof. Het bevat mineralen zoals calcium, kalium en magnesium die de bodemvruchtbaarheid verhogen, de bodemstructuur verbeteren en de pH-waarde stabiliseren zonder CO₂ uit te stoten. Het gehele project voert de Gemeente Breda samen uit met de Bosgroep en het Rijksvastgoedbedrijf.

Voor meer informatie over het project "Revitalisering Galderse Heide" zie de website KNNV Breda onder het kopje "Projecten".

Opruimploeg

Opruimactie 'nieuw' stuk Galderse Heide

Op 14 november jl. heeft een zevental leden van de KNNV-afdeling Breda een opruimactie uitgevoerd op een recent door de Gemeente aangekocht perceel aan de zuidwestzijde van de Galderse Heide. Het terrein ligt tussen de Marellengweg en de Verlengde Heistraat. Na het opruimen van wat bouwsels en hekken was er allerlei klein spul achter gebleven. Omdat er nieuwe natuur (=bos) zal worden aangelegd moet die rommel worden verwijderd. Het betrof o.a. stukjes beton, bakstenen, palen met prikkeldraad, hekwerk, plastic verpakkingsmateriaal, etc. We hebben alles keurig op bergjes gelegd opdat het eenvoudig opgehaald zou kunnen worden door de Gemeente. Alleen een ingegraven badkuip kregen we er niet uit. Een week later was alles inclusief de badkuip keurig opgehaald door de Gemeente. Behalve nuttig was het ook heel gezellig.

Maatregelenpakket herstel Ulvenhoutse bos

Begin november verscheen er een bericht in de pers over een maatregelenpakket voor herstel van de natuur in het Ulvenhoutse bos. De meest in het oog springende maatregel raakt de hondenbezitters. Er zal een hondenverbod komen voor 40 % van het huidige bos. In de overige 60% mogen de honden wel komen, maar grotendeels aangelijnd. De baasjes worden verplicht om de poep op te ruimen. Alleen aan de rand van het bos, grenzend aan de bebouwde kom, blijft er een losloopegebied. Natuurliefhebbers zullen hier heel blij mee zijn. Nu zal de bijzondere vegetatie de kans krijgen om zich te herstellen. Denk aan de populatie van de uiterst zeldzame witte rapunzel. Zoals te verwachten was kwam een deel van de hondenbezitters in actie: een handtekeningenactie om de 'oude rechten' te behouden. Jammer. Je zou verwachten dat ze de negatieve gevolgen van hun bezigheden wel zouden begrijpen.

Zie ook "De bescherming van het Ulvenhoutse bos – een gebed zonder end?" van Marius Aalders (natuur- en milieuvereniging Markkant) van 11 december jl.. Te vinden op www.ginneken.org.

Ulvenhoutse bos

De nieuwe Mark

Grote waternavel

Architectuurprijs voor Project de Nieuwe Mark

Eind november is het Project de Nieuwe Mark uitgeroepen tot winnaar de BLAStprijs 2025. BLAS staat voor **Breda Architectuur Landschap Stedenbouw**. Van het Project de Nieuwe Mark is het traject tussen de Tolbrug en de kruising Markendaalseweg/Waterstraat nu afgerond. Het einddoel is een groene en bevaarbare rivier terug te brengen in de binnenstad. Min of meer zoals het was vóór 1940.

Breda wil een Stad in een Park worden: een stad waar groen de basis vormt voor ruimtelijke ontwikkeling. In mei werd Breda als vierde stad ter wereld uitgeroepen tot National Park City. Bij de uitreiking van de architectuurprijs is gekeken welk project zichtbaar bijdraagt aan de genoemde ambitie. Bij de realisatie van het project zijn plaatselijke en landelijke natuurorganisaties betrokken geweest.

Invasieve exoot langs de Nieuwe Prinsenkade

Begin december werd een forse populatie grote waternavel waargenomen langs de Nieuwe Prinsenkade in het centrum van Breda. De grote waternavel (*Hydrocotyle ranunculoides*) is een plant afkomstig uit Zuid-Amerika, Midden-Amerika en het zuiden van de Verenigde Staten. Grote waternavel is een overblijvende oeverplant die in de oeverzone wortelt en vanuit de oever lange over het wateroppervlak groeiende horizontale stengels (uitlopers) vormt, waaraan drijvende en ondergedoken bladen worden gevormd. De plant kan zo massaal voorkomen dat de doorstroming van de watergangen wordt belemmerd. De soort gedijt het beste bij hoge concentraties nitraat, fosfaat en opgelost organisch koolstof. Het gebruik van meststoffen in de landbouw draagt bij aan de eutrofiëring van het oppervlaktewater en schept daardoor gunstige omstandigheden voor de soort. Sinds 2016 staat de soort op de EU-Unielijst met invasieve exoten. Dit houdt onder meer in dat de soort binnen de EU niet meer mag worden verhandeld en dat lidstaten verplicht zijn om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en indien mogelijk te verwijderen.

Naschrift: Een week later bleek de melding bij de Gemeente Breda al effect te hebben gehad. Het waterschap had alles keurig opgeruimd.

Grote Weegbree

Sinkhole bij Rucphen

Je hebt waarschijnlijk weleens van een sinkhole gehoord. Een mooi Engels woord voor een lelijk gat in de grond. Op door zurig water uitgeholde kalkplateaus kunnen enorme gaten ontstaan als een ondergrondse holte plotseling instort. Of in de stad als straatzand via een gat in een rioolbuis is weggespoeld en je plotseling een auto ziet wegzakken in een flinke kuil. Op heel kleine schaal is op de weg tussen Rucphen en Zundert een mini sinkhole te zien. Of is het een dicht gespoeld boorgat om de kwaliteit van het asfalt te kunnen onderzoeken? Hopelijk niet, want een echte sinkhole is veel spannender. Zelfs in deze barre situatie heeft een jong begin van een Grote Weegbree (*Plantago major*) een veilige groeiplek gevonden; ongenaakbaar voor autobanden en wandelschoenen.

Is de Naad van Brabant nog herkenbaar?

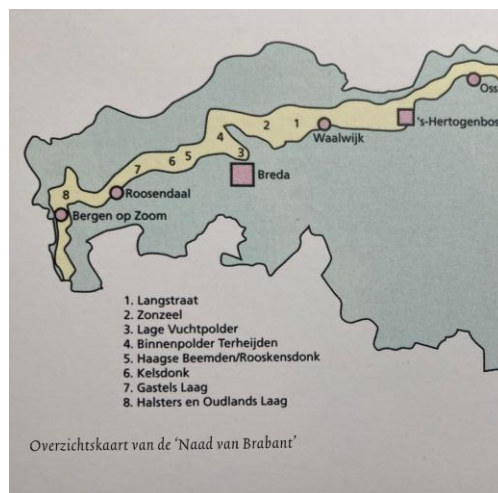
In onze provincie ligt op de overgang van de hogere pleistocene zandgronden in het zuiden naar de lager gelegen holocene klei-op-veenpolders in het noorden een heel bijzondere, helaas niet breed bekende, strook. De Naad van Brabant. Ze begint bij Bergen op Zoom in het westen en slingert zich via een smalle strook dwars door de provincie heen richting Boxmeer. En Breda ligt daar bovenop.

Door de grote variatie in bodems en het vanuit de hogere zandgronden sijpelende mineraalrijke kwelwater zijn scherpe overgangen ontstaan die tot grote rijkdom aan flora, fauna en landschap hebben geleid. Grofweg de kleinschaliger landbouwgronden ten zuiden van de stad en de meer grootschalige hooi- en weilanden ten noorden van de stad. De Naad was rond 1900 één van de soorten rijkste gebieden van Nederland.

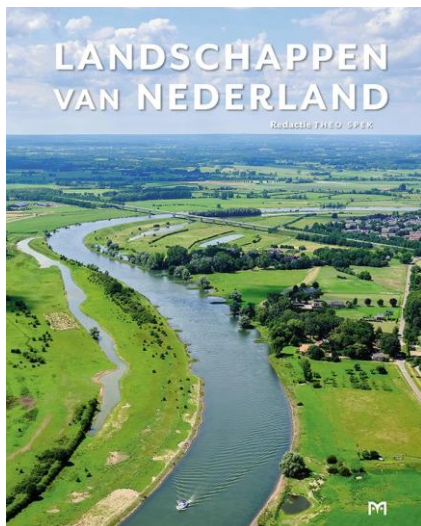
Ongeveer op deze naad is in de 17de en 18de eeuw de Zuiderwaterlinie ontwikkeld. Een verdedigingssysteem op de overgang van hoog en droog naar nat en laag. Een unieke ketting van historische vestingsteden en hun ommelanden, verbonden door het typisch Nederlandse verhaal van verdedigen met water. Het is de oudste, langste én meest gebruikte waterlinie van Nederland, ontwikkeld door Menno van Coehoorn om het land tegen de vijand te beschermen.

Helaas zijn veel van die kenmerken verloren gegaan. Vooral door stedenbouw, veranderende landbouwmethoden, recreatie en verkeer.

Zijn de oorspronkelijke verschillen tussen zuid en noord eigenlijk nog wel goed te herkennen, te beschrijven en te verklaren aan de hand van de huidige flora, fauna, bodem, water, mineralenhuishouding, morfologie en dergelijke?

De Naad van Brabant

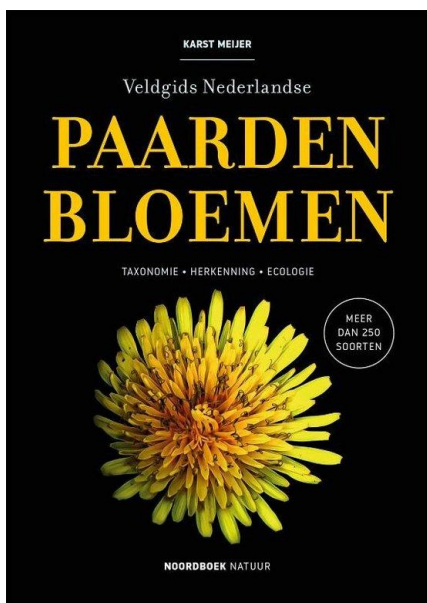
Leesvoer

Landschappen van Nederland

Leer het landschap lezen; van het Limburgse lössplateau via de veenweidegebieden tot aan Zeeuwse zeekeipolders. Met een belangrijke rol voor de mens.

Door Theo Spek

ISBN 9789 053455913, prijs €89,95

Voor de specialisten

Veldgids Paardenbloemen

Specialisten hebben hiermee wellicht een rijk gevuld boek met beschrijvingen van taxonomie en ecologie.

Door Karst Meijer en Erik van den Ham

ISBN 9789 4647 10274, prijs €34,90

Oproep

Vul s.v.p. de enquête van SBB over het Mastbos in.

<https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/locaties/baronie-van-breda/over-de-baronie-van-breda/mastbos>

Hebt u bijdragen voor het volgende nieuwsbulletin?
 Stuur dan een mail met tekst en foto naar breda@knnv.nl